

ROZPORZĄDZENIE RADY MINISTRÓW

z dnia 2006 r.

w sprawie szczegółowych warunków, zakresu i sposobu udzielania, wykonywania oraz cofania i zakończenia ochrony osobistej i pomocy świadkom koronnym i innym osobom

Na podstawie art. 22 ustawy z dnia 25 czerwca 1997r. o świadku koronnym (Dz. U. Nr 114, poz. 738, z późn. zm. [1])) zarządza się, co następuje:

§1. Osobami chronionymi w rozumieniu rozporządzenia są:

- 1) świadek koronny i osoby dla niego najbliższe, jeżeli na podstawie postanowienia prokuratora zostali objęci ochroną osobistą, zwanej dalej "ochroną", lub pomocą;
- 2) podejrzany, który spełnił warunki przewidziane w art. 3 ust. 1 ustawy z dnia 25 czerwca 1997r. o świadku koronnym, zwanej dalej "ustawą", oraz osoby dla niego najbliższe, jeżeli na podstawie postanowienia prokuratora zostali objęci ochroną lub pomocą.

§ 2. 1. Wniosek o udzielenie ochrony lub pomocy, o którym mowa w art. 17 ust. 1 i 2 ustawy, składa się w formie pisemnej.

2. We wniosku o udzielenie ochrony lub pomocy, o którym mowa w art. 17 ust. 1 i 2 ustawy, wskazuje się okoliczności uprawdopodobniające zagrożenie życia lub zdrowia osoby, która ma być chroniona.

§ 3. 1. Komendant Główny Policji lub Dyrektor Generalny Służby Więziennej przedstawia osobie wnioskującej o udzielenie ochrony zasady i zalecenia w zakresie ochrony oraz odbiera od tej osoby pisemne zobowiązania do wykonywania obowiązków oraz do przestrzegania zasad i zaleceń w zakresie ochrony, o których mowa w art. 16 ust. 1 ustawy.

2. Komendant Główny Policji lub Dyrektor Generalny Służby Więziennej przesyła prokuratorowi prowadzącemu postępowanie kopię zasad i zaleceń oraz pisemnych zobowiązań, o których mowa w ust. 1, wraz z informacją o planowanych formach ochrony lub pomocy.

§ 4. W zasadach i zaleceniach w zakresie ochrony w szczególności określa się:

- 1) działania, które ze względów bezpieczeństwa osoba chroniona musi podejmować oraz których z tych samych względów nie może podejmować;
- 2) informacje, które osoba chroniona przekazuje Komendantowi Głównemu Policji, dotyczące w szczególności kontaktów rodzinnych, towarzyskich i przestępczych, stanu majątkowego, stanu zdrowia i innych okoliczności istotnych dla wykonywania ochrony lub pomocy.

§ 5. Przed udzieleniem ochrony lub pomocy oraz w trakcie udzielania można przeprowadzać badania psychofizjologiczne i psychologiczne osób obejmowanych ochroną lub pomocą, za ich zgodą.

§ 6. 1. Ochrona może być udzielona, jeżeli zaistniały okoliczności wskazujące na prawdopodobieństwo zaistnienia sytuacji powodującej konieczność bezpośredniego przeciwdziałania przez policjantów zagrożeniu życia lub zdrowia osoby chronionej.

2. Ochrona polega w szczególności na:

- 1) stałej obecności policjantów w pobliżu osoby chronionej albo dostosowaniu przez Dyrektora Generalnego Służby Więziennej warunków tymczasowego aresztowania lub odbywania kary pozbawienia wolności, do wymogów zapewniających osobie chronionej osobiste bezpieczeństwo w areszcie śledczym lub zakładzie karnym;
- 2) czasowej obecności policjanta lub policjantów w pobliżu osoby chronionej;
- 3) czasowej obserwacji osoby chronionej i otoczenia, w którym przebywa;
- 4) wskazywaniu osobie chronionej bezpiecznego miejsca przebywania oraz czasu i sposobu przemieszczania się;
- 5) określaniu zakresu, warunków i sposobu kontaktowania się osoby chronionej z innymi osobami.

§ 7. 1. Pomoc w zakresie zmiany miejsca pobytu może być udzielona przede wszystkim w przypadkach konieczności zapewnienia długotrwałej ochrony lub stwierdzenia, że ochrona osobista nie wystarczy do skutecznego przeciwdziałania zagrożeniu dla życia lub zdrowia osoby chronionej.

2. Pomoc w zakresie zmiany miejsca pobytu polega na podejmowaniu przedsięwzięć o charakterze organizacyjnym lub finansowym, umożliwiających osobie chronionej pobyt w miejscu innym niż dotychczasowe, a w szczególności na:

- 1) udostępnieniu tymczasowego lokalu mieszkalnego, zapewniającego podstawowe potrzeby bytowe;
- 2) pomocy w wynajęciu lub zakupie mieszkania;
- 3) pomocy w przeprowadzce lub zagospodarowaniu;
- 4) pomocy w umieszczeniu dzieci w szkole, przedszkolu lub żłobku;
- 5) podejmowaniu czynności niezbędnych do:
 - a) ochrony mieszkania i mienia pozostawionych w poprzednim miejscu pobytu,
 - b) roztoczenia opieki nad pozostawioną osobą niedołązną lub chorą, którą osoba chroniona się opiekowała,
 - c) załatwienia innych ważnych spraw życiowych związanych ze zmianą miejsca pobytu.

§ 8. 1. Pomocy, o której mowa w art. 14 ust. 1b ustawy, udziela się, jeżeli ze względu na warunki wykonywania ochrony lub brak ubezpieczenia zdrowotnego, osoba chroniona nie może korzystać ze świadczeń opieki zdrowotnej według procedur ustalonych w ramach finansowania tych świadczeń ze środków publicznych.

2. W razie przyznania osobie chronionej pomocy, o której mowa w art. 14 ust. 1b ustawy, Komendant Główny Policji może wskazywać lekarzy i placówki medyczne, od których osoba chroniona powinna uzyskiwać świadczenia opieki zdrowotnej.

3. Osoba chroniona jest obowiązana stosować się do warunków korzystania z pomocy, o których mowa w ust. 2.

4. W przypadku niestosowania się do warunków określonych w ust. 2 i 3 osobę chronioną można pozbawić pokrycia lub zwrotu kosztów uzyskiwania świadczeń opieki zdrowotnej.

§ 9. 1. Pomoc w zakresie zmiany miejsca zatrudnienia może być udzielona w przypadku:

- 1) jeżeli zagrożenie życia lub zdrowia osoby chronionej jest związane z dotychczasowym miejscem zatrudnienia;
- 2) w razie konieczności zapewnienia źródła utrzymania osobie chronionej, która zmieniła miejsce pobytu.

2. W zakresie zmiany miejsca zatrudnienia osobie chronionej może być udzielona pomoc polegająca na:

- 1) uzyskiwaniu i przekazywaniu informacji o możliwościach zatrudnienia;
- 2) umożliwieniu uzyskania nowych kwalifikacji lub podniesienia poziomu wykształcenia.

3. Przy udzielaniu pomocy, o której mowa w ust. 1, Komendant Główny Policji uwzględnia w miarę możliwości kwalifikacje zawodowe i inne warunki osobiste osoby chronionej.

§ 10. 1. Osobie chronionej można wydać dokumenty umożliwiające używanie innych niż własne danych osobowych w przypadku szczególnego zagrożenia jej życia lub zdrowia, a także w przypadkach:

- 1) jeżeli inne formy ochrony lub pomocy nie są wystarczające do zapewnienia bezpieczeństwa osoby chronionej;
- 2) gdy ochrona lub pomoc będą miały charakter długotrwały.

2. W przypadkach, o których mowa w ust. 1, osobie chronionej można wydać także dokumenty uprawniające do przekroczenia granicy państwowej, jeżeli:

- 1) ze względu na rodzaj zagrożenia opuszczenie terytorium Rzeczypospolitej Polskiej przez osobę chronioną jest niezbędne do zapewnienia skutecznej ochrony;
- 2) wyjazd osoby chronionej za granicę jest uzasadniony jej ważnymi sprawami osobistymi i nie spowoduje wzrostu zagrożenia dla życia lub zdrowia oraz nie naruszy interesu wymiaru sprawiedliwości;
- 3) względy bezpieczeństwa wymagają posługiwania się takimi dokumentami w kraju.

3. Osoba chroniona nie ponosi kosztów wydania dokumentów, o których mowa w ust. 1 i 2.

§ 11. Wydanie dokumentów, o których mowa w § 10, następuje po przeprowadzeniu czynności niezbędnych do wprowadzenia nowych danych osobowych do odpowiednich dokumentów urzędowych, w zakresie koniecznym do skutecznej ochrony.

§ 12. 1. Przed wydaniem dokumentów umożliwiających używanie innych niż własne danych osobowych, osoba chroniona jest obowiązana przekazać Komendantowi Głównemu Policji dotychczas posiadane dokumenty pozwalające na określenie tożsamości tej osoby.

2. Komendant Główny Policji zapewnia wydanie dokumentów umożliwiających używanie innych niż własne danych osobowych oraz przyjmuje do depozytu dokumenty dotychczas posiadane przez osobę chronioną, pozwalające na określenie tożsamości tej osoby.

3. W przypadkach uzasadnionych udziałem w czynnościach postępowania prowadzonego na podstawie ustawy lub czynnościach cywilnoprawnych i w innych sytuacjach szczególnych, wydaje się osobie chronionej, na czas trwania tych czynności lub sytuacji, dokumenty pozwalające na określenie tożsamości tej osoby.

§ 13. 1. W przypadku udzielenia pomocy w zakresie zmiany miejsca pobytu lub wydania dokumentów umożliwiających używanie innych niż własne danych osobowych, Komendant Główny Policji zapewnia osobie chronionej doręczanie przesyłek kierowanych pod jej dotychczasowy adres.

2. Przesyłki, o których mowa w ust. 1, mogą być odbierane przez policjanta posiadającego upoważnienie osoby chronionej lub Komendanta Głównego Policji:

- 1) w miejscu dotychczasowego pobytu osoby chronionej;
- 2) bezpośrednio z urzędu pocztowego, właściwego ze względu na dotychczasowe miejsce pobytu osoby chronionej;
- 3) pod adresem wskazanym urzędowi pocztowemu przez osobę chronioną lub Komendanta Głównego Policji.

3. W razie potrzeby policjant odbierający przesyłkę okazuje upoważnienie, o którym mowa w ust. 2.

4. Przesyłki odebrane przez policjanta przekazuje się osobie chronionej za pokwitowaniem.

5. Jeżeli osoba chroniona odmawia pokwitowania odbioru przesyłki, policjant sprawujący ochronę umieszcza adnotację o tym na dokumencie pokwitowania odbioru.

6. Przed doręczeniem przesyłki Komendant Główny Policji, za zgodą osoby chronionej, może dokonać kontroli jej zawartości.

§ 14. W przypadku udzielenia pomocy w zakresie zmiany miejsca pobytu wysyłanie przesyłek przez osobę chronioną następuje, w razie potrzeby, za pośrednictwem policjanta upoważnionego przez Komendanta Głównego Policji.

§ 15. 1. Pomoc finansowa może być przyznana osobie chronionej, która nie posiada źródeł utrzymania i nie może podjąć pracy z powodu:

- 1) zagrożenia jej życia lub zdrowia związanego z podjęciem pracy;
 - 2) braku możliwości zatrudnienia.
2. Osobom pełnoletnim można przyznać pomoc finansową do wysokości przeciętnego wynagrodzenia w poprzednim kwartale, ogłaszanego przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego na podstawie art. 20 pkt 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2004 r. Nr 39, poz. 353, z późn. zm. [2])
3. Osobom małoletnim można przyznać pomoc finansową do wysokości 50% kwoty, o której mowa w ust. 2.
4. W szczególnie uzasadnionych przypadkach wysokość pomocy może być inna niż określona w ust. 2 i 3.
5. Pomoc finansowa przyznana osobie chronionej może być wypłacana w gotówce za pokwitowaniem, przekazem, przelewem lub w inny sposób uzgodniony z osobą chronioną.

§ 16. W przypadku udzielenia pomocy polegającej na zmianie miejsca pobytu osoba chroniona ma obowiązek pokrywania ze środków uzyskanych w ramach pomocy finansowej, kosztów użytkowania lokalu mieszkalnego i szkód przez nią wyrządzonych w tym lokalu.

§ 17. Pomoc polegająca na przeprowadzeniu zabiegu chirurgicznego usuwającego charakterystyczne elementy wyglądu lub operacji plastycznej, może być udzielona, jeżeli jest niezbędna dla zapewnienia bezpieczeństwa osobie chronionej i pozwoli na istotną zmianę wyglądu tej osoby.

2. Udzielenie pomocy, o której mowa w ust. 2, polega na zorganizowaniu i sfinansowaniu przeprowadzenia zabiegu lub operacji w wybranym przez Komendanta Głównego Policji zakładzie opieki zdrowotnej, znajdującym się na terenie Rzeczypospolitej Polskiej.

§ 18. 1. Ochrony lub pomocy udziela się, z zastrzeżeniem ust. 2, na czas oznaczony, wskazany w postanowieniu prokuratora.

2. Wydanie dokumentów umożliwiających używanie innych niż własne danych osobowych może nastąpić na czas

nieoznaczony.

§ 19. Jeżeli zagrożenie dla życia lub zdrowia osoby chronionej nie ustało, prokurator na wniosek tej osoby lub z urzędu, za jej zgodą, może wydać postanowienie o udzieleniu ochrony lub pomocy na dalszy czas oznaczony.

§ 20. 1. Komendant Główny Policji lub Dyrektor Generalny Służby Więziennej może wystąpić do prokuratora o cofnięcie lub zakończenie ochrony lub pomocy w przypadku naruszenia przez osobę chronioną zasad i zaleceń w zakresie ochrony albo niewykonywania obowiązków, o których mowa w art. 16 ust. 1 pkt 2 ustawy.

2. Komendant Główny Policji przekazuje prokuratorowi zarządzenia wydane w przedmiocie ochrony lub pomocy.

3. Komendant Główny Policji współdziała z innymi organami oraz instytucjami państwowymi i samorządowymi, w tym szkołami i uczelniami, w celu zapewnienia bezpieczeństwa osobie chronionej.

§ 21. 1. W przypadkach, o których mowa w art. 19 ust. 1 pkt 2 ustawy, ochrona jest realizowana również poprzez wgląd do korespondencji kierowanej do osoby chronionej przez organy administracji rządowej i samorządowej, sądy, wierzycieli, komorników oraz korespondencji kierowanej przez osobę chronioną do tych podmiotów.

§ 22. 1. Osoba chroniona ma obowiązek podejmowania wszelkich działań mających na celu wywiązanie się z obowiązków, o których mowa w art. 16 ust. 1 pkt 2 ustawy, w tym bieżącego podejmowania spłat wierzytelności i zawierania w tym zakresie ugód z wierzycielami.

2. Niestosowanie się osoby chronionej do wymagań określonych w ust. 1 stanowi rażące naruszenie warunków udzielania ochrony i pomocy.

§ 23. Cofnięcie ochrony lub pomocy następuje:

- 1) w przypadkach, o których mowa w art. 18b ust. 1 i art. 21 ust. 1 ustawy;
- 2) jeżeli osoba chroniona rażąco narusza warunki udzielenia ochrony lub pomocy, a zwłaszcza:
 - a) nie przestrzega porządku prawnego,
 - b) zataja istotne informacje mające znaczenie dla ochrony,
 - c) nie stosuje się do niezbędnych dla ochrony poleceń policjantów sprawujących ochronę,
 - d) korzysta z pomocy niezgodnie z jej przeznaczeniem.

§ 24. 1. W razie wydania przez Komendanta Głównego Policji, w trybie art. 18 ustawy, zarządzenia o zmianie formy pomocy, polegającej na wydaniu dokumentów umożliwiających używanie innych niż własne danych osobowych, osoba, której wydano dokumenty, jest obowiązana zwrócić je w terminie 7 dni od dnia uprawomocnienia się zarządzenia.

2. Jeżeli wydanie dokumentów umożliwiających używanie innych niż własne danych osobowych nastąpiło na czas oznaczony, osoba, której wydano dokumenty, jest obowiązana zwrócić je w terminie 7 dni od dnia ustania tej formy pomocy.

3. Po spełnieniu warunku, o którym mowa w ust. 1 lub 2, wydaje się z depozytu dokumenty przekazane Policji zgodnie z § 12 ust. 1.

§ 25. Wnioski, protokoły, postanowienia, a także inne dokumenty i materiały, dotyczące okoliczności ochrony lub pomocy, wyłącza się z akt postępowania.

§ 26. 1. Ochronę i pomoc kończy się w przypadkach:

- 1) uwzględnienia wniosku osoby chronionej o zakończenie ochrony lub pomocy;
- 2) ustania zagrożenia życia i zdrowia osoby chronionej;
- 3) uzyskania dokumentów umożliwiających używanie innych niż własne danych osobowych lub możliwości zarobkowania.

2. Wniosek, o którym mowa w ust. 1 pkt 1, może być cofnięty do czasu wydania postanowienia prokuratora.

§ 27. Przed zakończeniem ochrony i pomocy Komendant Główny Policji może przyznać osobie chronionej pomoc finansową na zagospodarowanie.

§ 28. Traci moc rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 30 grudnia 1998r. w sprawie szczególnych warunków, zakresu i sposobu działania oraz cofania ochrony i pomocy świadkom koronnym i innym osobom (Dz. U. Nr 165, poz.1196).

§ 29. Rozporządzenie wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

PREZES RADY MINISTRÓW

UZASADNIENIE

Przedmiotowy projekt rozporządzenia stanowi wypełnienie delegacji udzielonej Radzie Ministrów w art. 22 ustawy z 25 czerwca 1997 roku o świadku koronnym (Dz. U. Nr 114, poz. 738 z późn. zm.). zwanej dalej "ustawą".

W związku z nowelizacją tej ustawy uchwaloną w dniu 22 lipca 2006r. (Dz. U. Nr 149, poz. 1078), zachodzi konieczność ponownego określenia warunków i sposobu udzielania ochrony i pomocy świadkom koronnym oraz podejrzanym, którzy spełnili warunki przewidziane w art. 3 ust. 1 ustawy, i osobom dla nich najbliższym, a także form ochrony i pomocy.

Zakres zmian ustawowych jest na tyle rozległy, że nowelizację dotychczas obowiązującego rozporządzenia uznano za nieodpowiednią formę legislacyjną, zwłaszcza że zmieniło się także brzmienie upoważnienia do wydania aktu wykonawczego. Niezbędne było sporządzenie projektu aktu prawnego określającego kompleksowo, zgodnie z delegacją ustawową, szczegółowe warunki, zakres, sposób udzielania, cofania, wykonywania oraz zakończenia ochrony i pomocy.

Proponowane przepisy istotnie zmieniają i porządkują działania wykonawcze organów wymiaru sprawiedliwości i ścigania. Wyłączne kompetencje Komendanta Głównego Policji do wykonywania ochrony i pomocy zostały dodatkowo zinstrumentalizowane poprzez ustawowe uprawnienie tego organu do podejmowania decyzji dotyczących zastosowania i zmian określonych form ochrony i pomocy, w zależności od okoliczności istniejącego zagrożenia. Uprości to i uczyni bardziej ekonomiczną i elastyczną procedurę udzielania i wykonywania ochrony i pomocy.

Proponowane rozwiązania mają na celu również doprowadzenie do przyspieszenia procedury podejmowania decyzji o udzieleniu ochrony i pomocy oraz sprecyzowanie warunków stosowania ochrony i pomocy, zapobiegające podejmowaniu przez osoby chronione prób uzyskiwania pomocy nadmiernej, nieadekwatnej do potrzeb wynikających z okoliczności faktycznych - zwłaszcza pomocy finansowej, pomocy w refundacji kosztów leczenia oraz w zapewnieniu tymczasowego lokalu mieszkalnego.

Wyraźnie rozdzielono cofanie i zakończenie pomocy i ochrony, przyjmując, że w przypadku cofnięcia ochrony i pomocy (które zawsze wynikać będzie z powodu złamania przez osobę chronioną ustalonych warunków udzielania) osobie dotychczas chronionej nie będą przysługiwać żadne uprawnienia - w odróżnieniu do osoby, która zakończy ochronę z naturalnych powodów. Rozwiązanie takie stanowić będzie dodatkową motywację do przestrzegania przez osoby chronione zasad i zaleceń niezbędnych do prawidłowego wykonywania ochrony i pomocy.

Ponadto wprowadzono przepisy szczegółowo określające zachowania osób chronionych w przedmiocie wywiązywania się z obowiązków, o których mowa w art. 16 ust. 1 pkt 2 ustawy. Powinno to zapewnić właściwe zabezpieczenie praw osób fizycznych i instytucji, na które ma wpływ uzyskanie przez sprawcę przestępstwa statusu świadka koronnego, a także interesu publicznego realizowanego w prowadzonych postępowaniach.

Objaśniono również, na czym polega wykonywanie ochrony osobistej wobec osób odbywających karę pozbawienia wolności lub tymczasowo aresztowanych, co umożliwi podejmowanie efektywnych działań ochronnych przez Dyrektora Generalnego Służby Więziennej.

Ocena skutków projektowanej regulacji

Rozporządzenie dotyczy funkcjonowania Policji oraz organów wymiaru sprawiedliwości (sądów i prokuratury). Zmiana dotychczasowych przepisów wykonawczych będzie miała korzystny wpływ na skuteczność zwalczania przestępczości zorganizowanej.

Ze względu na zakres podmiotowy rozporządzenia oraz brak dodatkowych skutków społecznych w porównaniu z już zaistniałymi po wprowadzeniu do systemu prawa karnego instytucji świadka koronnego, konsultacje społeczne ograniczono do umieszczenia projektu w Biuletynie Informacji Publicznej na stronach podmiotowych Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji oraz Komendy Głównej Policji.

Zmiana dotychczas obowiązującego rozporządzenia nie ma wpływu na konkurencyjność gospodarki i na przedsiębiorczość (w tym na funkcjonowanie przedsiębiorstw), na rynek pracy (nie spowoduje zwiększenia ani zmniejszenia zatrudnienia) i rozwój regionalny. Poprawa skuteczności walki z przestępczością będzie natomiast korzystną przesłanką rozwoju gospodarczego.

Wejście w życie rozporządzenia nie spowoduje skutków finansowych dla budżetu państwa lub jednostek samorządu terytorialnego, polegających na zwiększeniu bądź zmniejszeniu dochodów. O konieczności ponoszenia z budżetu państwa wydatków na ochronę i pomoc dla świadków koronnych przesądziła już regulacja ustawowa. Nie jest możliwe perspektywne szacowanie, jaka będzie wysokość tych wydatków na poszczególne przewidziane ustawą formy ochrony i pomocy, gdyż zależy to od kryminalistycznych uwarunkowań przyszłych postępowań karnych.

Przedmiot regulacji pozostaje poza zakresem prawa Unii Europejskiej.

[1]) Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 1997 r. Nr 160, poz. 1083, z 1999 r. Nr 83, poz. 931, z 2001r. Nr 5, poz. 40, z 2003 r. Nr 17, poz. 155, Nr 11, poz. 1061 i Nr 130, poz. 1188, z 2005 r. Nr 90, poz. 757 oraz z 2006 r. Nr 149, poz. 1078).

[2]) Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2004 r. Nr 64, poz. 593, Nr 99, poz. 1001, Nr 120, poz. 1252, Nr 121, poz. 1264, Nr 144, poz. 1530, Nr 191, poz. 1954, Nr 210, poz. 2135 i Nr 236, poz. 2355, z 2005 r. Nr 167, poz. 1397 i Nr 169, poz. 1412 i 1421 oraz z 2006 r. Nr 104, poz. 708 i 711.